

MONIMUOTOINEN PIHA ELÄÄ

Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan elämän ja elinympäristöjen vaihtelua kaikilla tasoilla.

Monimuotoisuus lisää ekosysteemien puskurointikykyä ympäristössä tapahtuvia muutoksia kuten ilmaston lämpenemistä vastaan. Monimuotoisuuden köyhtyminen ja eliölajien määrän väheneminen eli luontokato etenee myös Suomessa. Joka yhdeksäs laji on uhanalainen, esimerkiksi aiemmin hyvin yleinen vanhojen metsien asukas hömötiainen. Suomen 400 luontotyyppistä lähes puolet (48 %) on arvioitu uhanalaisiksi. *)

VÄHEMMÄN TYÖTÄ OMALLA PIHALLA

Luonnonkukat ja hyönteiset tekevät pihasta monimuotoisemman. Kartanokimalainen ja metsäkurjenpolvi. Metsäapila.
Kuvat Tuomo Kuitunen.

Haravoimisen omalla pihalla voi jättää vähemmälle: lehtikarike nurmikon seassa on hyvää elinympäristöä esimerkiksi kovakuoriaisille. Syksyllä lehdet ravitsevat hajotessaan kasveja sekä suojaavat ympäröivää kasvillisuutta pakkaselta. Lehtikasat ovat hyödyllisiä myös lehtien alla talvehtiville hyönteisille, kuten leppäkertuille. Nurmella kasvavat voikukat, apilat ja muut kukat ehtivät tarjota ravintoa pölyttäjille, jos nurmikon tai osan siitä jättää ajamatta. Aja vain käytäviä paikkoihin, joissa liikutaan enemmän. Pensaiden juurella ja pihojen nurkissa kasvavat niittykukat kannattaa jättää pölyttäjille kitkemisen sijaan. Rikkaruohoinakin pidetyt kasvit voivat olla hyödyllisiä. Nokkoset tarjoavat ravintoa perhostoukille. Maitohorsma, koiranputki, ohdakkeet ja takiaiset ovat erinomaisia pölyttäjäkasveja.

Niittyjä pölyttäjille

Pihalle voi perustaa niityn (kuva) vaikkapa vähemmälle käytölle jäävään kolkkiaan. Pihan nurkalla tai marjapensaiden juurilla saattaa kasvaa niittykasvillisuutta jo valmiiksi. Pienikin niitty laajentaa hyönteisten elinympäristöä. Niityt ja kedot ovat parhaita elinympäristöjä kimalaisille, muille mesipistiäisille ja perhosille. Monet niittykasvit viihtyvät hiekkaisessa, vähäravinteisessa maassa. Anna niiden kasvaa! Niittäminen loppukesästä siementen varistua maahan ja niittojätteen poistaminen kannattaa, jos niitylle alkaa ilmestyä niittykukkia tukahduttavaa kasvillisuutta. Monilajinen niitty kukkii koko kesän! Alkukesästä vuorossa ovat muun muassa metsäkurjenpolvi ja puna-ailakki. Myöhemmin kesällä vuorossa ovat erilaiset apilat, virnat ja nätkelmät, kellokasvit, päivänkakkarat ja monet muut niittykukat. Loppukesästä hyviä pölyttäjäkasveja ovat muun muassa kaunokit, ruusuruoho, purtojuuri, rantakukka, syysmaitiainen, kanerva ja kultapiisku.

Pihaniitty piristää ja monipuolistaa pihan elämää.
Kuva Tuomo Kuitunen.

Hyönteiset hyötyvät pajuista.
Kuva Tuomo Kuitunen.

Uutta elämää vaahterapötkelössä.
Kuva Eija Gaily.

Puita, pensaita ja perennoja

Isoja puita kannattaa pihassa suosia, koska ne tuovat varjoa kuumina päivinä. Vanhat puut ylläpitävät valtavan määrän elämää. Kukkivat puut ja pensaat, kuten pajut, angervot, hedelmäpuut, aronia ja herukkapensaat, ovat hyödyllisiä pölyttäjähönteisille. Pajut ovat mainio ravinnonlähde keväällä monille hyönteisille.

Jos puu on kaadettava, se kannattaa katkaista mahdollisimman korkealta. Kanto tai maahan jätetty runko tarjoaa lahotessaan elinympäristön monille lajeille. Katkaistun rungon voi jättää pystyynkin, eikä pystyyn kuivuneita keloja kannata hävittää. Linnut, oravat ja hyönteiset löytävät ruokaa ja pesäpaikkoja puista, lahoppuista ja pensaista. Pihalla kasvavat yrtit ovat kukkiessaan pölyttäjien mieleen. Amppeleissa ja perennoissa kannattaa ottaa huomioon, että monet pitkälle jalostetut, kerrotut kukat eivät tuota siitepölyä. Parhaita valintoja ovat suomalaiset luonnonkasvit ja perinteiset perennalajikkeet. Kukinta on tärkeää myös loppukesällä, jotta kimalaiset voivat tuottaa uusia kuningattaria.

Koteja pihan eläimille

Linnut ja hyönteiset hyötyvät lahoppuusta, risukasoista, kuolleista lehdistä ja pusikoista. Jätä niitä pihamaalle pesä- ja piilopaikoiksi. Voit auttaa talvella horrokseen vaipuvaa siiliä selviämään talven yli rakentamalla sille pesän. Kaikkein helpoimmalla pesä rakentuu, jos jätät pihaan risu- ja lehtikasoja. Muista, että siimaleikkurit ja robottiruohonleikkurit voivat olla vaaraksi pikkueläimille etenkin hämärän aikaan. Linnunpöntöillä voi korvata kolopuita, jotka ovat talousmetsissä vähentyneet. Asukkaaksi voi saada vaikka sinitiaisen tai kirjosisiepon. Hyönteishotellin voi rakentaa tai ostaa valmiina; se tarjoaa pesäpaikkoja ja suojaa pihan hyönteisille.

Vältä myrkkijä ja teollisia lannoitteita

Kasvinsuojeluaineet ("torjunta-aineet") vahingoittavat kaikenlaisia eliöitä, eivät ainoastaan niitä, joiden toivottaisiin puutarhasta häviävän. Vaarana on myös myrkkujen kerääntyminen eliöihin ja maaperään sekä valuminen vesistöön. Leppäkertut ja kukkakärpäset voivat pitää kirvojen määrää tehokkaasti kurissa.

Teolliset lannoitteet köyhdyttävät maaperää luonnollisten ravinteiden ja mikrobien häviämisen myötä. Voi syntyä ravinteiden epätasapainoa, esimerkiksi liikaa typpeä, mikä lisää kasvien alttiutta taudeille ja tuholaisille. Teolliset lannoitteet sisältävät liukoisia aineita, jotka voivat huuhtoutua vesistöihin ja aiheuttaa rehevöitymistä. Kemiaalliset jäämät voivat kertyä ravintoketjuun ja aiheuttaa haitallisia vaikutuksia paitsi kasveille myös ihmisille ja eläimille.

Oma komposti ja luonnonlannoitteet ovat maaperän ja eliöstön kannalta paras valinta. Haravoimatta jääneet lehdet ovat luonnollinen lannoite nurmikoille.